

Kamer van Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1984-1985

7 NOVEMBER 1984

WETSVOORSTEL

tot wijziging van Titel IV
van het Eerste Boek van het Burgerlijk Wetboek :
Afwezigen

(Ingediend door de heer D'Hose)

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

De artikelen 112 tot 143 van Titel IV van het Eerste Boek van het Burgerlijk Wetboek regelen de problemen die gepaard gaan met de afwezigheid van een persoon, dat wil zeggen de onzekerheid over het al dan niet in leven zijn die persoon.

In dit geval is de afwezige dus, volgens de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek, een persoon van wie men geen tijding meer heeft ontvangen derwijze dat zijn « bestaan niet langer door enig feit wordt gestaafd en dat zijn overlijden evenmin kan worden bewezen » (De Page, *Traité élémentaire de droit civil belge*, Uitg. Bruylant, 1962, n° 476).

Een afwezige is dus volgens de wet noch dood noch levend.

Die onzekerheid brengt mee dat alles wat juridisch voortvloeide uit het bestaan van de afwezige, zowel op het persoonlijke vlak als op dat van zijn familie en van derden, onbeperkt geblokkeerd blijft tot wanneer zekerheid bestaat over zijn al dan niet in leven zijn.

Het Burgerlijk Wetboek van 1804 dat sindsdien in deze aangelegenheid nagenoeg ongewijzigd gebleven is, wilde dus een regeling vaststellen voor de afwezige, enerzijds met betrekking tot de rechten die hem na zijn verdwijning mochten opkomen (art. 135 en volg.) en anderzijds met betrekking tot de goederen die hij heeft achtergelaten, d.w.z. de rechten vóór zijn verdwijning (art. 113 tot 134) zijn ontstaan.

In dat verband is het wellicht niet overbodig te herinneren aan de huidige rechtsregeling inzake afwezigheid, die als volgt kan worden samengevat :

Chambre des Représentants

SESSION 1984-1985

7 NOVEMBRE 1984

PROPOSITION DE LOI

portant réforme du Titre quatrième
du Livre premier du Code civil :
Des absents

(Déposée par M. D'Hose)

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

Le Titre quatrième du Livre premier du Code civil vise, en ses articles 112 à 143, à remédier aux inconvénients de l'absence d'une personne, c'est-à-dire à l'incertitude dans laquelle l'on se trouve sur la vie ou la mort de cette personne.

En l'occurrence donc, l'absent est, au sens de ces articles du Code civil, celui dont on n'a plus aucune nouvelle, de telle sorte que « son existence n'est plus établie par aucun fait et que sa mort ne peut davantage être prouvée » (De Page, *Traité élémentaire de droit civil belge*, Ed. Bruylant, 1962, n° 476).

Un absent n'est donc aux yeux de la loi ni mort ni vivant.

Cette incertitude a pour conséquence que toutes les situations juridiques qui découlaient de l'existence de l'absent tant à son point de vue personnel qu'à celui de sa famille et des tiers sont bloquées indéfiniment jusqu'à ce que l'on possède la certitude de la vie ou de la mort.

Le Code civil de 1804 qui n'a été modifié que peu ou prou depuis en sa partie relative à ce problème, avait donc pour objectif de régler d'une part le sort des droits de l'absent qui s'ouvriraient postérieurement à sa disparition (art. 135 et suivants) et d'autre part le sort des biens délaissés par l'absent, c'est-à-dire des droits nés avant sa disparition (art. 113 à 134).

Il paraît utile à cet égard de rappeler le régime juridique actuel de l'absence qui peut être esquissé comme suit :

1. In verband met de goederen die de afwezige heeft achtergelaten

Het Burgerlijk Wetboek voorziet in een bijzondere regeling die drie perioden bestrijkt.

Die drie perioden zijn zeer lang en na elke fase gaan de rechten van de vermoedelijke erfgenamen van de afwezige vastere vorm aannemen, zonder dat de afwezige evenwel als overleden wordt beschouwd.

A. De periode van het vermoeden van afwezigheid

Deze periode gaat in op de dag waarop de afwezige niet meer is verschenen of waarop van hem de laatste tijding is ontvangen (art. 121). Die periode duurt tien jaar indien de afwezige vóór zijn verdwijnen een gemachtigde heeft aangewezen of vier jaar wanneer hij dat niet heeft gedaan.

Gedurende die periode kan door elke belanghebbende alleen de noodzaak worden ingeroepen om aan de rechtbank, naar gelang van het geval, de benoeming van een voorlopig beheerder of van een notaris te vragen.

De voor rekening van de afwezige ontvangen gelden moeten in de Deposito- en Consignatiekas worden gestort.

B. De periode van voorlopige inbezitstelling

Pas na verloop van de eerste periode kan de afwezigheid door de rechtbank officieel worden vastgesteld, nadat een verzoekschrift tot verklaring van afwezigheid is ingediend, met dien verstande dat een jaar moet verlopen tussen het vonnis dat het getuigenverhoor beveelt en het vonnis dat de afwezigheid vaststelt.

Het verzoekschrift kan slechts door de vermoedelijke erfgenamen van de afwezige, de echtgenoot of de legataris worden ingediend omdat, in hunnen hoofde, het vermoeden van overlijden van de afwezige op een belang steunt (De Page, *op. cit.* n° 487, R. P. D. B., Deel I, V° Absence, blz. 15, n° 49 en vlg. en C. V. Deel I, blz. 7, n° 49 tot 82).

Degenen die de voorlopige inbezitstelling hebben verkregen hebben slechts het beheer van de goederen, als het ware als bewaarnemer, met alle nadelen die aan een dergelijke rechtsfiguur verbonden zijn.

C. De periode van definitieve inbezitstelling

De definitieve inbezitstelling van de goederen van de afwezige moet worden aangevraagd en kan slechts worden uitgesproken dertig jaar na de voorlopige inbezitstelling. Die termijn moet echter niet worden nageleefd wanneer honderd jaar verlopen zijn sinds de geboorte van de afwezige (De Page, *op. cit.* n° 494).

Pas in dat stadium komen degenen die de voorlopige inbezitstelling hebben verkregen, dichter te staan bij het eigendomsrecht en mogen zij het kapitaal vervreemden, de opbrengst ervan voor zich houden enz...

Op dat eigendomsrecht rust evenwel een ontbindende voorwaarde ingeval de afwezige terugkeert.

Bovendien zal de nalatenschap, indien het overlijden van de afwezige bewezen is, openvallen op de datum van dat overlijden, wat zwaarwichtige gevolgen meebrengt voor de erfopvolging, aangezien deze volkomen anders kan zijn wanneer de afwezige overlijdt lang nadat voor het laatst iets over hem is vernomen en wanneer de samenstelling van de familie ondertussen is gewijzigd.

Nu zal dat in dertig jaar tijd hoogst waarschijnlijk het geval zijn.

1. En ce qui concerne les biens délaissés par l'absent

Le Code civil établit un régime spécial de trois périodes.

Ces trois périodes sont très longues et, à chaque étape, consolident les droits des héritiers présomptifs de l'absent sans toutefois que celui-ci soit tenu pour mort.

A. La période de présomption d'absence

Cette période prend cours au jour où l'absent a cessé de paraître ou à celui des dernières nouvelles (art. 121). Sa durée est de 10 ans si l'absent a constitué un mandataire avant son départ, ou à défaut 4 ans.

Pendant cette période, seule la nécessité peut être avancée par toute partie intéressée pour demander au Tribunal la désignation d'un administrateur provisoire ou d'un notaire selon les cas.

Les sommes perçues pour le compte de l'absent doivent être déposées à la Caisse des dépôts et consignations.

B. La période d'envoi en possession provisoire

Au terme de la première période seulement, l'absence peut être officiellement déclarée par le Tribunal, après dépôt d'une requête en déclaration d'absence, étant entendu qu'un délai d'un an doit s'écouler entre le jugement ordonnant l'enquête et le jugement déclarant cette absence.

La requête ne peut ici être déposée que par les héritiers présomptifs de l'absent, le conjoint ou le légataire, et ce parce qu'à ce niveau, la présomption de décès de l'absent prend corps. (De Page, *op. cit.*, n° 487; R. P. D. B., Tome I, V° Absence, p. 15, n° 49 et s. et C. V. T. I., p. 7, n° 49 à 82).

Les envoyés en possession provisoire n'ont que l'administration des biens, quasiment à titre de dépositaires, avec tous les inconvénients que cause pareille construction juridique.

C. La période d'envoi en possession définitif

L'envoi en possession définitif des biens de l'absent doit être demandé et ne peut être prononcé que trente ans après l'envoi en possession provisoire. Ce délai n'est plus observé dès qu'il s'est écoulé cent ans depuis la naissance de l'absent (De Page, *op. cit.*, n° 494).

A ce stade seulement, les envoyés en possession provisoire se rapprochent du droit de propriété et peuvent alors aliéner le capital, garder tous les fruits, etc.

Toutefois, cette propriété est affectée d'une condition résolutoire en cas de retour de l'absent.

De plus, si la mort de l'absent est prouvée, la succession s'ouvrira à la date de cette mort, et ce avec de graves conséquences au niveau de la dévolution successorale, puisque celle-ci peut changer du tout au tout si le décès n'a suivi que de très loin les dernières nouvelles et si entre-temps la composition de la famille a varié.

En trente ans, cette situation est plus que probable.

2. *In Verband met de rechten die geblokkeerd zijn
ingevolge de onzekerheid over het al dan niet in leven zijn
van de afwezige*

Alle rechten voor de uitoefening waarvan het bewijs vereist is dat de afwezige al dan niet in leven is, blijven geblokkeerd.

Dat brengt mede :

— dat de afwezigheid, zelfs al is die vastgesteld, van een van de echtgenoten het huwelijk niet ontbindt, zodat de achtergebleven echtgenoot normaal geen nieuw huwelijk kan aangaan;

— dat de betaling van het kapitaal van een levensverzekering onmogelijk is, aangezien de nalatenschap van de afwezige niet is opengevallen;

— dat er een probleem rijst in verband met de wettigheid van een kind dat meer dan 300 dagen na de verdwijning van de afwezige geboren wordt (zie art. 312 van het Burgerlijk Wetboek);

— dat de nalatenschappen waartoe de afwezige zou worden geroepen, uitsluitend zullen vervallen aan de andere erfenamen (d.w.z. aan die welke bij ontstentenis van de afwezige tot de nalatenschap geroepen zouden zijn) juist alsof de afwezige niet bestond (art. 136 van het Burgerlijk Wetboek); deze laatste kan echter wel een rechtsvordering tot opvordering van nalatenschap instellen.

Aangezien die erfenamen als eigenaars van de goederen worden beschouwd, zullen zij deze echter vrij kunnen vreemden onder bezwarende titel of zelfs om niet.

* * *

Het blijkt dus dat de familie van de afwezige gedurende 35 of 41 jaar in haar juridisch bestaan en in de uitoefening van haar rechten wordt verstoord.

Op deze wetsbepalingen is scherpe kritiek uitgebracht door de rechtsleer en de rechtspraak, inzonderheid wat het statuut van de kinderen, de ontbinding van het huwelijk en het begrip voorlopige inbezitting betrefte. (Zie De Page, *op. cit.*, Deel I, p. 959; Dalloz, Rep. V^o Absence n° 203; Colin en Capitant, *Cours élémentaire de Droit civil*, Deel I, n° 241; R. P. D. B. C. T. Deel I *op. cit.* p. 8, n° 126; Rigaux, *Les Personnes*, Deel I, Ed. Larcier, 1978, p. 107, n° 184; *Répertoire du Notariat* « La réforme de l'absence », 1978, I, blz. 1089 e.v.; Planiol en Ripert *Traité pratique de droit civil français*, Deel I, n° 50 en 64).

Colin et Capitant (*op. cit.* blz. 431) merken terecht op dat het uiterst zelden voorkomt dat een afwezige opnieuw opdaagt. Afwezigen zijn bijna altijd mensen die overleden zijn, maar van wie niet bekend is wanneer zij gestorven zijn.

Een pittig detail is dat Portalis er reeds in de XIXe eeuw de aandacht op vestigde dat « in de moderne tijd de afwezigheid meer dan ooit de aandacht en de waakzaamheid van de wetgever verdient; want tegenwoordig brengen industrie, handel, de drang naar het nieuwe en de beoefening van kunst en wetenschap de mensen ertoe zich voortdurend te verplaatsen » (Exposé général du système du Code civil, Locré, Deel I, blz. 192, n° 16).

Het is dus vandaag zeker nodig de wetteksten aan te passen en hierbij rekening te houden met de ontwikkeling van de techniek, de snelheid en de betrouwbaarheid van de transportmiddelen en zelfs met de wetenschappelijke evolutie inzake identificatie van lijken.

In het tijdperk van kunstmanen, informatica en robotica moet het Burgerlijk Wetboek de toevallige gebeurtenissen die zich konden voordoen ten tijde van de Napoleontische oorlogen, overstijgen.

2. *En ce qui concerne les droits immobilisés
suite à l'incertitude de la vie
ou de la mort de l'absent*

Les droits qui nécessitent pour leur exercice la preuve de la vie ou de la mort de l'absent sont bloqués.

Ainsi notamment :

— l'absence, même déclarée, d'un des époux ne dissout pas le mariage et l'époux présent ne peut normalement contracter une nouvelle union;

— le paiement de l'assurance-vie est impossible, la succession de l'absent ne s'ouvrant pas;

— l'enfant né plus de 300 jours après la disparition de l'absent pose un problème de légitimité (voir art. 312 du Code civil);

— les successions dans lesquelles l'absent serait intéressé seront dévolues exclusivement aux autres héritiers (c'est-à-dire à ceux qui à défaut de l'absent seraient appelés à recueillir la succession) comme si l'absent n'existait pas (art. 136 du Code civil), sauf à ce dernier d'engager une action en pétition d'hérédité.

Ces héritiers pourront toutefois — comme ils seront considérés comme propriétaires des biens — aliéner librement ceux-ci à titre onéreux ou même à titre gratuit.

* * *

Il appert donc que pendant 35 ou 41 ans, la famille de l'absent voit son existence juridique et l'exercice de ses droits troublés.

Cette législation a fait l'objet de vives critiques émanant de la doctrine et de la jurisprudence, notamment en ce qui concerne le statut de l'enfant, la dissolution du mariage et la notion d'envoi en possession provisoire. (Voir De Page, *op. cit.*, Tome I, p. 595; Dalloz, Rep. V^o Absence, n° 203; Colin et Capitant, *Cours élémentaire de Droit civil*, Tome I, n° 241; R. P. D. B. C. T. Tome I, *op. cit.* p. 8, n° 126; Rigaux, *Les Personnes*, Tome I, Ed. Larcier, 1978, p. 107, n° 184; *Répertoire du Notariat* « La réforme de l'absence », 1978, I, p. 1089 et s.; Planiol et Ripert *Traité pratique de droit civil français*, Tome I, n°s 50 et 64).

Comme le soulignaient à juste titre Colin et Capitant (*op. cit.*, p. 431) il est infiniment rare qu'un absent réapparaisse, et les absents sont presque toujours des individus décédés dont on ignore à quel moment ils sont morts.

Il est d'ailleurs piquant de constater qu'au XIXe siècle déjà, Portails faisait observer que « plus que jamais dans les temps modernes, l'absence doit appeler l'attention et la vigilance des lois; car aujourd'hui, l'industrie, le commerce, l'amour des découvertes, la culture des arts et des sciences déplacent perpétuellement les hommes » (Exposé général du système du Code civil, Locre, Tome I, p. 192, n° 16).

Aussi, il convient d'autant plus aujourd'hui d'actualiser les textes légaux, et ce compte tenu de l'évolution des techniques, la rapidité et la sûreté des transmissions et déplacements voire l'évolution scientifique des identifications du corps.

A l'ère des satellites, de l'informatique et de la robotique, le Code civil doit dépasser les contingences des guerres napoléoniennes.

Omgekeerd is het ook zo dat de toeneming van het aantal reizen voor commerciële, industriële of wetenschappelijke doeleinden of louter voor het genoegen het aantal gevallen van afwezigheid kan doen toenemen. De wet moet dus worden versoepeld.

Tal van landen hebben reeds rekening gehouden met deze ontwikkelingen en hebben er hun wetgeving op afgestemd.

Dat is onder meer het geval met Frankrijk sedert de wet n° 77.1447 van 28 december 1977 en met Italië (art. 48 tot 73 van het Burgerlijk Wetboek).

* * *

De voorgestelde tekst heeft hoofdzakelijk tot doel de termijnen aanzienlijk in te korten met inachtneming van de rechten van de afwezige.

Dit voorstel wil eveneens voorkomen dat de familie of de schuldeisers van de afwezige moeten toezien hoe zijn vermogen wordt geblokkeerd, wat hen nadeel berokkent, vooral wanneer de afwezige zelf schuld heeft aan zijn afwezigheid.

Dit voorstel voert, net zoals de Franse wet, een fundamenteel onderscheid in tussen twee situaties :

— het vermoeden dat de afwezige nog leeft tijdens de periode van vermoedelijke afwezigheid dat nodig is om de rechtbank in staat te stellen maatregelen inzake beheer en vertegenwoordiging te nemen;

— het vermoeden dat de afwezige overleden is wanneer het vonnis van verklaring van afwezigheid door de rechtbank uitgesproken is.

Sommige bepalingen betreffende de afwezigheid zullen bovendien ook van toepassing zijn op niet aanwezige personen, wat in de context van dit voorstel betekent : personen van wie het bestaan vaststaat, maar die buiten hun wil om afwezig zijn en niet in staat hun wil te kennen te geven.

Het is immers noodzakelijk dat een efficiënt beheer van de goederen mogelijk gemaakt wordt, vooral in het kader van de hedendaagse samenleving.

* * *

Commentaar bij de artikelen

ARTIKEL 1

Dit artikel heeft tot doel Titel IV van het Burgerlijk Wetboek te wijzigen en te vervangen door bepalingen waarbij volgende commentaar geldt :

Art. 112

Deze bepaling wil het begrip afwezigheid in de wet zelf nader omschrijven, wat tot nu toe alleen in de rechtsleer is gedaan. Een omschrijving in de wet is nodig omdat in het gangbare taalgebruik « afwezig » alleen betekent dat men niet tegenwoordig is

In de rechtstaal betekent « afwezigheid » dat men niet weet of iemand levend of dood is.

Een « niet aanwezige » is een afwezige in de gangbare betekenis van het woord, maar van wie men vermoedt dat hij nog leeft.

Een « vermiste » daarentegen is ook een afwezige, van wie men echter vermoedt dat hij dood is.

In het kader van dit voorstel is een « afwezige » een persoon van wie niet bekend is of hij nog leeft.

Inversément, le développement des déplacements des individus pour des raisons commerciales, industrielles ou scientifiques ou de pur agrément risque de multiplier les cas d'absences et la législation doit donc être assouplie.

De nombreux autres Etats ont tenu compte de ces évolutions et y ont adapté leurs textes de loi.

Il en va ainsi notamment en France depuis la loi n° 77.1447 du 28 décembre 1977 et en Italie (art. 48 à 73 du Code civil).

* * *

Le texte proposé aura pour objectifs essentiels de réduire les délais de manière sensible tout en préservant les droits de l'absent.

Toutefois, la présente proposition aura également le souci de permettre à la famille ou aux créanciers de l'absent de ne pas voir se figer le patrimoine de l'absent et donc d'être pénalisés, particulièrement lorsque la cause de l'absence est imputable à l'absent lui-même.

En parallèle avec la loi française, la présente proposition visera à distinguer fondamentalement deux situations :

— une présomption de vie dans le chef de l'absent pendant la période d'absence présumée, permettant au tribunal de prendre les mesures d'administration et de représentation;

— une présomption de mort dans le chef de l'absent, lorsque l'absence sera judiciairement déclarée par le tribunal.

En outre, des dispositions de l'absence pourront être appliquées aux personnes non présentes, c'est-à-dire au sens de la présente proposition, des personnes dont l'existence est certaine, mais qui sont par suite d'éloignement malgré elles, hors d'état de manifester leur volonté.

Il importe en effet de permettre une gestion efficace des biens surtout dans l'économie de la société actuelle.

* * *

Commentaire des articles

ARTICLE 1er

Cet article vise la modification du Titre IV du Code civil et son remplacement par les dispositions commentées comme suit :

Art. 112

Cette disposition a pour objectif de préciser dans la loi, la notion d'absence jusqu'à ce jour réservée à la doctrine, puisque dans la vie courante, est absent celui qui n'est pas là.

En l'occurrence, en droit, l'absence est l'ignorance sur la vie ou la mort d'une personne.

Ainsi, un non-présent est une personne absente au sens usuel du terme, mais il y a présomption de vie en son chef.

En revanche, un disparu est également une personne absente, mais il y a présomption de mort en son chef.

L'absent au sens de la présente proposition est une personne dont on ignore si elle vit encore ou non.

Deze definitie is in ieder geval nodig om een onderscheid te maken tussen de aangelegenheden bedoeld in dit voorstel en het begrip « afwezigheid », dat voorkomt in de artikelen 214 en 220 van het Burgerlijk Wetboek.

Daar moet het woord « afwezigheid » worden verstaan in de algemene zin van tijdelijke verwijdering van een der echtgenoten uit de echtelijke woning (zie het verslag van senator Hambye, Stuk Senaat, n° 683, 1975-1976, blz. 15; J. De Gavre et F. Lampe in « *La réforme des droits et devoirs respectifs des époux et des régimes matrimoniaux* — Loi du 14 juillet 1976 », Uitg. J. B., 1977, blz. 99 en 100).

Art. 113 en 114

In deze bepalingen worden de rechtsgevolgen van de afwezigheid vastgelegd.

De onzekerheid over het al dan niet nog in leven zijn van een persoon heeft een weerslag op zijn rechten en op de rechten van diens familie. Vandaar dat het nodig was om terzake regelingen te treffen.

Twee wegen lagen hierbij open : ofwel beschouwt men de afwezige als overleden (wat moeilijk te aanvaarden is omdat dit de rechten van de betrokkene onvoldoende beschermt) ofwel neemt men aan — en dat is de oplossing die de opstellers van het Burgerlijk Wetboek gekozen hebben — dat men een middenweg moet bewandelen omdat noch het in leven zijn noch het overlijden van de afwezige vaststaan.

Zoals blijkt uit wat voorafgaat, brengt deze oplossing ernstige problemen mee, met name inzake de rechten van de erfgenamen en van de kinderen en inzake het beheer van het vermogen van de afwezige. De wetgever is immers kennelijk bang geweest om te ver te gaan, maar hij heeft ook niet de moed gehad ondubbelzinnige oplossingen te kiezen.

Het was dus van belang om het probleem van de onzekerheid over het al dan niet in leven zijn van de afwezige op te lossen door in twee fasen te voorzien in de procedure.

— een eerste periode van tien jaar, tijdens welke de rechten van de afwezige en van derden geregeld worden alsof hij in leven was : de periode van *vermoedelijke afwezigheid*.

— een tweede periode (na het verstrijken van de voornoemde periode), waarin de rechten van de afwezige en van derden geregeld worden alsof hij overleden was : de *periode van vastgestelde afwezigheid*.

Art. 15 en volgende

Vermoedelijke afwezigheid

Het vertrekpunt van deze periode, die ingaat zodra de afwezige zijn woon- of verblijfplaats heeft verlaten en men van hen geen tijdstip meer heeft ontvangen, moet door de rechtbank worden vastgesteld. Dit is een essentiële voorwaarde, opdat het vermoeden van afwezigheid rechtsgevolgen zou hebben en opdat een vertegenwoordiger van de afwezige zou kunnen worden aangewezen.

Alle belanghebbenden, met inbegrip van de schuldeisers, kunnen de betreffende rechtsovereenkomst instellen.

Om voor de hand liggende redenen wordt hierbij voorrang gegeven aan de samenwonende echtgenoot van de vermoedelijk afwezige, inzonderheid om de eenheid van het gezin te vrijwaren en die echtgenoot zelf te beschermen.

De vereiste dat het om een samenwonende echtgenoot moet gaan, wordt gesteld om de feitelijk gescheiden echtgenoot uit te sluiten. Bij feitelijke scheiding rijst immers het vermoeden dat de afwezige nooit uit eigen beweging het beheer van zijn goederen zou hebben toevertrouwd aan zijn echtgenoot.

Cette définition a en tout cas sa nécessité afin de distinguer la présente matière de la notion d'« absence » telle qu'elle figure aux articles 214 et 220 du Code Civil.

A ce niveau en effet la notion d'« absent » doit s'entendre dans un sens général c'est-à-dire « l'éloignement momentané d'un des époux de la maison conjugale » (voir rapport du sénateur Hambye, Doc. Parl. Sénat n° 683 1975-1976, p. 15; J. De Gavre et F. Lampe in « *La réforme des droits et devoirs respectifs des époux et des régimes matrimoniaux* — Loi du 14 juillet 1976 », Ed. J. B., 1977, pp. 99 et 100).

Art. 113 et 114

Ces dispositions visent à cerner la matière dans ses conséquences juridiques.

Ces incertitudes sur la vie ou la mort d'une personne a des incidences sur ses droits et sur les droits de sa famille. Il importait d'organiser ces droits.

A cet égard, deux options étaient possibles; ou considérer que l'absent était décédé (ce qui est difficilement acceptable puisque cette solution est insuffisamment protectrice de l'intéressé), ou considérer, comme l'ont fait les rédacteurs du Code Civil, que ni l'existence ni le décès de l'absent n'étant établis, il fallait choisir une voie médiane.

Nous avons pu constater, comme expliqué ci-avant, les inconvénients graves que posait pareille solution pour les droits des héritiers et des enfants notamment, ainsi que pour la gestion du patrimoine de l'absent. De toute évidence, le législateur n'osait aller trop loin sans toutefois oser adopter des solutions nettes.

Il importait donc de résoudre ce problème de l'incertitude sur la vie ou la mort de l'absent en prévoyant deux périodes dans la procédure :

— une première période de dix ans, durant laquelle les droits de l'absent et des tiers sont réglés comme s'il était en vie : c'est la *période de l'absence présumée*.

— une deuxième période (au terme de la présomption d'absence) durant laquelle les droits de l'absent et des tiers sont réglés comme s'il était mort : la *période de l'absence déclarée*.

Art. 115 et suivants

L'absence présumée

Le point de départ de cette période, qui s'ouvre dès que l'absent a quitté son domicile ou sa résidence et que l'on n'en a plus de nouvelles, doit faire l'objet d'une constatation judiciaire. Il s'agit d'une condition essentielle pour donner à la présomption d'absence des effets de droit et pour permettre la désignation d'un représentant de l'absent.

L'action peut être entreprise par toute personne intéressée, en ce compris donc les créanciers.

La priorité est donnée au conjoint cohabitant de l'absent présumé pour des raisons évidentes, en particulier le maintien de la cohésion familiale et la protection du conjoint lui-même.

Il doit naturellement avoir cohabité avec l'absent, condition nécessaire destinée à écarter l'époux séparé de fait puisque cette circonstance laisse présumer que l'absent ne lui aurait jamais de sa propre volonté confié la gestion de ses biens.

Het optreden van de rechtbank in deze aangelegenheid maakt het mogelijk de nadelige gevolgen te ondervangen die de afwezigheid meebrengt in een economisch systeem waarin zelfs het loutere tijdsverloop nadelig kan zijn voor de economische belangen.

De rechtbank van eerste aanleg is alleen bevoegd, omdat het hier gaat om een probleem in verband met de staat van personen, zoals voor de onbekwamen.

Indien de afwezige een volmacht heeft achtergelaten die het mogelijk maakt zijn goederen te beheren en in zijn vertegenwoordiging te voorzien, kan het vermoeden van afwezigheid echter niet worden vastgesteld.

Het lijkt ons essentieel dat de wil van de afwezige wordt nageleefd. De rechtbank kan immers nog altijd de omvang van de volmacht beoordelen.

Bij ontstentenis van volmacht bepaalt *artikel 118* de omvang van de bevoegdheden van de gemachtigde die door de rechtbank wordt aangewezen.

Het artikel is ingegeven door de bepalingen van de wet op de regeling inzake krankzinnigen, aangezien deze laten in vele opzichten kunnen worden beschouwd als « mentaal afwezig ».

De bevoegdheden van de gemachtigde zijn weliswaar ruim maar voor daden die verder reiken dan het gewone beheer van de goederen, moeten zij worden uitgeoefend onder het toezicht of met de voorafgaande instemming van de rechtbank.

De gemachtigde van de vermoedelijk afwezige kan in naam van deze laatste een nalatenschap aanvaarden of verwerpen. Zodoende wordt een einde gemaakt aan de dubbelzinnige regeling die vervat is in de huidige artikelen 135 tot 138, volgens welke de afwezige met een niet-bestaande persoon gelijkgesteld wordt en dus uitgesloten van een nalatenschap die hem is vervallen. Wil hij, ingeval hij terugkeert, zijn rechten laten gelden, dan moet hij een rechtsvordering tot opvordering van nalatenschap uitstellen, maar de erfgenamen die de nalatenschap in zijn plaats hebben verkregen, zijn niet verplicht de vruchten die zij te goeder trouw hebben geïnd, terug te geven, noch rekening en verantwoording te doen. Indien de erfenis opgemaakt werd, beschikt de afwezige over geen enkel middel om de hem verschuldigde bedragen terug te vorderen.

Volgens het onderhavige voorstel zullen de goederen die ingevolge erfopvolging aan de afwezige toevallen, onmiddellijk in zijn vermogen opgenomen worden.

Bovendien worden de bepalingen betreffende de verplichting de « gelden » van de afwezigen in de Deposito- en Consignatiekas te storten, bepalingen die volkomen achterhaald zijn, opgeheven (V. *Infra*).

Overeenkomstig de *artikelen 119 en 120* kan de gemachtigde een sanctie oplopen indien blijkt dat hij de goederen niet doeltreffend beheert, te meer daar het Openbaar ministerie in het bijzonder ermee belast is te maken over de belangen van de afwezige.

Artikel 121 regelt de terugkeer van de afwezige, die ten volle zijn rechten weder kan uitoefenen.

Artikel 122 doet een oplossing aan de hand voor de bezwaren die ingevolge de huidige wetgeving rijzen.

Wanneer het bewijs van het overlijden van de afwezige geleverd is, kan dat immers voornamelijk omwille van de datum van het overlijden, heel wat moeilijkheden opleveren.

Het nieuwe artikel 122 regelt dat probleem en maakt een einde aan alle betwistingen op dat punt.

Artikel 123 breidt de toepassing van de bepalingen betreffende de vermoedelijk afwezige uit tot personen die huns ondanks en ingevolge hun verwijdering in de onmogelijkheid verkeren hun wil te kennen te geven.

L'intervention du tribunal à ce niveau permet de pallier aux inconvénients que cause l'absence dans un système économique où même l'écoulement des jours peut nuire aux affaires.

Le tribunal de première instance est seul compétent puisqu'en l'occurrence se pose, comme pour les incapables, un problème de question d'état.

La présomption d'absence ne pourra toutefois être constatée si l'absent a laissé procuration suffisante pour l'administration de ses biens et assurer sa représentation.

Ce respect de la volonté de l'absent nous paraît essentiel, le tribunal pouvant toujours apprécier l'étendue de cette procuration.

A défaut de procuration, l'article 118 précise l'étendue des pouvoirs du mandataire désigné par le tribunal.

Nous nous sommes à cet effet inspiré des dispositions des lois sur le régime des aliénés, un aliéné pouvant être considéré à maints égards comme « intellectuellement absent ».

Les pouvoirs du représentant sont certes étendus, mais sous contrôle ou approbation préalable du tribunal pour les actes dépassant l'administration pure et simple.

Le représentant de l'absent présumé pourra accepter ou renoncer à une succession au nom de celui-ci. Il est ainsi mis fin au système ambigu des articles 135 à 138 actuels en vertu desquels l'absent est assimilé à une personne inexistante et donc exclu d'une succession lui dévolue. Pour récupérer ses droits s'il réapparaît, il doit agir en pétition d'hérédité sans que entretemps les héritiers qui ont recueilli à sa place la succession soient contraints de remettre les fruits acquis de bonne foi ou de rendre des comptes. Si l'héritage est dilapidé, l'absent n'a pas de moyens de recouvrer son dû.

La présente proposition fait donc rentrer immédiatement dans le patrimoine de l'absent les biens lui dévolus par succession.

En outre, les dispositions relatives à l'obligation de déposer les « deniers appartenant à des présumés absents » à la Caisse des dépôts et consignations, disposition désuète s'il en est, est abrogée (voir *infra*).

Les articles 119 et 120 permettent de sanctionner le représentant si sa gestion s'avère inefficace et ce d'autant plus que le Ministère public reste le garant des intérêts de l'absent.

L'article 121 vise à organiser le retour de l'absent qui recouvre le plein exercice de ses droits.

L'article 122 permet de répondre aux inconvénients résultant de la législation actuelle.

En effet, si la preuve de la mort de l'absent est apportée, de nombreux inconvénients peuvent en résulter notamment par suite de la date du décès.

L'article 122 nouveau règle ce problème et met fin à toute contestation de ce type.

L'article 123 étend le bénéfice des dispositions de l'absence présumée aux personnes qui sont malgré elles et par suite d'éloignement, dans l'impossibilité de manifester leur volonté.

Het gaat hier om personen wier bestaan vaststaat maar die niet aanwezig kunnen zijn om een akte te verlijden of om hun rechten uit te oefenen.

Vanzelfsprekend worden alleen die personen bedoeld die zich ongewild in die toestand bevinden.

Wie nalatig is of vrijwillig niet verschijnt, verdient geen bescherming.

Hier worden dus bedoeld gevangenschap in het buitenland of omstandigheden die te wijten zijn aan de staat van oorlog.

* * *

Art. 124 en volgende

Verklaring van afwezigheid

De verklaring van afwezigheid door de rechtbank geldt als overlijdensakte.

Het is de bedoeling dat 10 jaar na de vaststelling van het vermoeden van afwezigheid, een einde wordt gemaakt aan de onzekerheid die de afwezigheid meebrengt.

De in de huidige wetgeving bepaalde termijn wordt verkort omdat in onze hedendaagse maatschappij de transportmiddelen een veel snellere verplaatsing van personen en verspreiding van het nieuws mogelijk maken.

De termijn wordt trouwens op 20 jaar gebracht wanneer de rechtbank het vermoeden van afwezigheid niet heeft vastgesteld of wanneer de afwezige een volmacht heeft achtergelaten die ruim genoeg is.

Na afloop van die termijnen mag redelijkerwijze vermoed worden dat de afwezige overleden is.

Dat vermoeden van overlijden is van essentieel belang en brengt mee dat in tegenstelling met het systeem van de huidige wet, de familie en de goederen van de afwezige niet langer belast worden met de zware hypotheek van het vermoeden dat de afwezige in leven is tot honderd jaar na zijn geboorte.

Gelet op de gevolgen die aan de vaststelling van afwezigheid verbonden zijn, moeten dwingendere procedureregels worden vastgelegd; dat is het doel van de artikelen 124 tot 126, die voorzien in een reeks formaliteiten inzake openbaarmaking en getuigenverhoor die ten minste een jaar in beslag nemen.

Krachtens artikel 127 is het verzoek trouwens nietig indien de afwezige terugkeert of indien de datum van zijn overlijden vóór de uitspraak van het vonnis vaststaat.

De artikelen 128 en 129 vormen de spil van de regeling inzake vaststelling van afwezigheid, aangezien het vonnis betreffende vaststelling vanaf de overschrijving ervan alle rechtsgevolgen heeft die het overlijden zou hebben meegebracht, met name het openvallen van de nalatenschap, de ontbinding van het huwelijk, het begin van de voogdij over de kinderen, het vervallen van de volmacht.

De artikelen 131, 132 en 134 regelen de rechten en verplichtingen die voortvloeien uit de eventuele terugkeer van de afwezig verklaarde die zijn goederen terugkrijgt in de staat waarin ze zich bevinden ofwel de goederen die bij wijze van wederbelegging verkregen werden.

In die regeling lijkt het logisch dat de vruchten die te goeder trouw zijn geïnd, niet moeten worden teruggegeven.

In tegenstelling tot de goederen, die wel ongeveer in hun vroegere staat worden teruggegeven, blijft het huwelijk ontbonden om voor de land liggende redenen met name in geval een nieuw huwelijk werd gesloten.

Il s'agit des personnes dont l'existence est certaine, mais qui ne peuvent pas être présentes pour passer un acte ou pour assurer l'exercice de leurs droits.

Il va de soi que sont seules visées les personnes qui sont malgré elles dans cette situation.

La négligence et la non-présence volontaire ne peuvent être protégées.

En l'occurrence, il s'agira donc de cas d'emprisonnement à l'étranger ou de circonstances nées de l'état de guerre.

* * *

Art. 124 et suivants

L'absence déclarée

L'absence déclarée judiciairement vaudra acte de décès.

Il s'agit de mettre fin 10 ans après la constatation de la présomption d'absence à l'incertitude résultant de l'absence.

Cette réduction de délais par rapport à la législation actuelle se justifie à tous niveaux compte tenu de la rapidité de circulation des transmissions et des personnes dans la société d'aujourd'hui.

Le délai est d'ailleurs prolongé à 20 ans si le tribunal n'a pas constaté la présomption d'absence ou si l'absent a laissé procuration suffisante.

Il paraît équitable au terme de ces délais de présumer la mort de l'absent.

Cette présomption de mort est essentielle et permet, contrairement aux textes actuels, de libérer la famille et les biens de l'absent de la lourde hypothèque que constituait la présomption de vie de celui-ci jusqu'à cent ans après sa naissance.

Compte tenu des effets de cette déclaration d'absence, il est nécessaire aussi de prévoir une procédure plus contraignante et, à cet effet, les articles 124 à 126 organisent une procédure de publicité et d'enquête d'un an au moins.

L'article 127 rend d'ailleurs nulle la requête si l'absent reparait ou si la date de son décès est établie avant le prononcé du jugement.

Les articles 128 et 129 constituent la charnière du statut d'absence déclarée, puisque le jugement déclaratif emporte dès sa transcription tous les effets que le décès aurait eus, à savoir notamment l'ouverture de la succession, la dissolution du mariage, l'ouverture de la tutelle des enfants, la résiliation du mandat.

Toutefois, les articles 131, 132 et 134 organisent les droits et obligations résultant de la réapparition éventuelle de l'absent déclaré qui recouvre ses biens dans l'état où ils se trouvent ou ceux acquis en remploi.

Il paraît logique dans ce système que les fruits perçus de bonne foi ne soient pas restitués.

Toutefois, si les biens, sont presque restitués dans leur pristin état, la dissolution du mariage reste acquise et ce pour des raisons évidentes, en cas de remariage notamment.

De artikelen 132 en 133 hebben betrekking op de speciale gevallen waarin de afwezigheid zou te wijten zijn aan de afwezige zelf of waarin de verklaring van afwezigheid op bedrieglijke wijze werd verkregen.

Wij zijn van mening dat iemand die onachtzaam en onverschillig genoeg is om gedurende tien jaar te verdwijnen, geen bijzondere bescherming behoeft, aangezien zijn volkomen gebrek aan zorg zijn familie ertoe noopt een procedure te beginnen om zijn rechten te kunnen uitoefenen.

Daarom ontzegt artikel 132 de afwezige het recht om zijn goederen terug te vorderen na de verklaring van afwezigheid.

Dat de afwezige aansprakelijk dient te zijn voor oorzaak en duur van zijn afwezigheid betekent dat beide voorwaarden zouden vervuld moeten zijn en dat ze allebei aan de afwezige te wijten moeten zijn.

Het is immers mogelijk dat de afwezige alleen aansprakelijk is voor de oorzaak van zijn afwezigheid (hij verdwijnt plots, onderneemt een ontdekkingsreis, sluit zich aan bij een ondergrondse beweging) maar dat hij geen schuld heeft aan de duur ervan (vrijheidsberoving, gevangenzetting, eenzame opsluiting of gevangenneming), of omgekeerd.

Indien er geen sprake is van echte afwezigheid, d.w.z. indien de afwezige wel van zich heeft laten horen tijdens het verloop van de procedure, maar de belanghebbenden dat niet bekend hebben gemaakt, worden zij streng gestraft op grond van artikel 133. Zij moeten de opbrengst van de goederen teruggeven en tevens de wettelijke interest, alsmede schadevergoeding betalen.

Bovendien kan de vereffening van de regeling inzake huwelijks goederen worden betwist, maar niet de ontbinding van het huwelijk.

Zulks lijkt ons noodzakelijk om rechtszekerheid te vrijwaren. Men kan zich trouwens moeilijk voorstellen dat de afwezige opnieuw zou gaan samenwonen met een echtgenote die zijn bestaan een hele tijd verborgen heeft gehouden.

* * *

In hoofdstuk IV en de artikelen 135 en volgende van dat hoofdstuk wordt de voogdij over de minderjarige kinderen van de vermoedelijke afwezige behandeld. Daarmee wordt een einde gemaakt aan de door het Burgerlijk Wetboek ingevoerde « toezichts »-regeling.

Daar de voogdij slechts kan opvallen door het overlijden (art. 390 van het Gerechtelijk Wetboek), was men wel verplicht geweest iets te bedenken wat niet strookte met de realiteit.

ARTIKEL 2

Deze bepaling past de bestaande teksten van het Burgerlijk Wetboek aan om ze in overeenstemming te brengen met de nieuwe bepalingen.

Er zij echter gewezen op een paar bepalingen die verder reiken dan een loutere harmonisering.

Art. 132

Artikel 312, eerste lid, bepaalt: « Het kind dat tijdens het huwelijk is verwekt, heeft de man tot vader ».

Rechtsleer en rechtspraak nemen aan dat het vermoeden van wettigheid niet geldt voor kinderen die geboren worden tijdens de afwezigheid van de echtgenoot. Om die kinderen uit te stoten, en dus om een vordering tot ontkenning van vaderschap in te stellen, zouden de erfgenamen immers moeten bewijzen dat de ouder overleden is, wat uiteraard

Les articles 132 et 133 visent les situations particulières où d'une part l'absence serait imputable à l'absent lui-même et où d'autre part la déclaration d'absence serait provoquée par fraude.

Il nous est apparu que la personne assez négligente ou nonchalante pour disparaître pendant dix ans ne devait pas bénéficier d'une protection particulière, puisque sa totale insouciance met sa famille dans la nécessité d'engager des procédures pour organiser l'exercice de ses droits.

A cet égard donc, l'article 132 dénie à l'absent après la déclaration d'absence tout droit à la restitution de ses biens.

Par cause et durée imputable à l'absent, il y aura lieu d'entendre des conditions nécessairement cumulées en ce que toutes deux doivent être imputables à l'absent.

Il se pourrait en effet que la cause de l'absence (une fugue, exploration ou guérilla) soit imputable à l'absent, mais que la durée (séquestration, emprisonnement, secret ou capture) lui soit étrangère, et inversement.

De même, si l'absence n'est pas réelle, c'est-à-dire si l'absent a donné de ses nouvelles en cours de procédure, mais que les intéressés ne l'aient pas révélé, l'article 133 les sanctionne sévèrement: les revenus des biens doivent être restitués, outre le calcul d'intérêts légaux et de dommages et intérêts.

En outre, la liquidation du régime matrimonial peut être attaquée mais non la dissolution du mariage.

Cette solution nous paraît nécessaire pour le maintien de la sécurité juridique. De surcroît, l'on conçoit mal que l'absent dont l'épouse a celé l'existence pour obtenir dissolution du mariage, poursuive la vie commune.

* * *

Le chapitre IV en ses articles 135 et suivants ouvre la tutelle des enfants mineurs du présumé absent, et met fin ainsi au régime de « surveillance » instauré par le Code civil.

Comme la tutelle ne pouvait s'ouvrir qu'en cas de mort, (art. 390 du Code civil), il avait fallu inventer une construction guère en concordance avec la réalité.

ARTICLE 2

Cette disposition procède à l'adaptation générale des textes actuels du Code civil afin de les mettre en concordance avec les nouvelles dispositions.

Il y a lieu toutefois de mettre en évidence certaines dispositions qui vont au-delà de cette simple mise en concordance.

Art. 132

L'article 312, alinéa 1, actuel dispose que « l'enfant conçu pendant le mariage a pour père le mari ».

La doctrine et la jurisprudence ont admis que la présomption de légitimité ne pouvait s'étendre aux enfants nés pendant l'absence du mari puisque pour l'expulser de la famille et donc pour exercer l'action en désaveu, les héritiers devaient démontrer la mort de leur auteur — ce qui est par définition impossible. Inversement, le moment de la con-

onmogelijk is. Omgekeerd kan het tijdstip waarop het kind verwekt is onbepaald blijven, zelfs als de afwezige er de vader van is.

Dat kind zou dan niet kunnen aantonen dat de afwezige hem wel degelijk verwekt heeft.

Om nieuwe geschillen te vermijden en tot een harmonische afweging van ieders belangen te komen wordt aan artikel 312 een derde lid toegevoegd.

De tekst stelt een beginpunt vast voor de periode van verwekking, namelijk het vonnis van verklaring van afwezigheid. Na verloop van 300 dagen kan het kind niet meer als wettig beschouwd worden.

Art. 725 en 744

Aangezien de huidige tekst van het Burgerlijk Wetboek de erfopvolging regelt alsof de afwezige niet bestaat en de voorgestelde teksten aan de gemachtigden van de vermoedelijk afwezige bevoegdheid verlenen om de aan deze laatste toegevalen erfenis te aanvaarden of te verwerpen, dienen de bestaande artikelen 725 en 744 van het Burgerlijk Wetboek gewijzigd te worden, want volgens het eerste van die artikelen moet men bestaan op het ogenblik dat de erfenis openvalt, terwijl het tweede artikel bepaalt dat men bij plaatsvervulling alleen kan opkomen voor personen die overleden zijn.

Aangezien de vermoedelijke afwezigheid het vermoeden inhoudt dat de afwezige in leven is, moeten die teksten worden aangepast.

Door het systeem van de plaatsvervulling komt de nalatenschap in het vermogen van de vermoedelijke afwezige terecht, zodat de vordering tot opvordering van nalatenschap en de verwikkelingen die kunnen voortvloeien uit de vaststelling van een datum van overlijden van de afwezige voorkomen worden.

Terloops zij erop gewezen dat artikel 17-42 van het koninklijk besluit van 16 december 1950 betreffende de tarieven van de erelonen voor notarissen zal moeten worden gewijzigd.

Art 3 tot 8

De artikelen 3 tot 6 van het onderhavige voorstel vergen geen bijzondere commentaar, aangezien ze betrekking hebben op de overeenstemming van de teksten en de opheffing van in onbruik geraakte wetten.

De artikelen 7 en 8 regelen de inwerkingtreding van de wet en de toepassing ervan met terugwerkende kracht, zelfs wanneer reeds maatregelen genomen zijn met toepassing van de bestaande wet en, *a fortiori*, wanneer een procedure aan de gang is.

Aangezien wij van oordeel zijn dat de regeling van het Burgerlijk Wetboek helemaal niet meer aansluit bij de huidige maatschappelijke toestanden een gevaarlijke rechts-onzekerheid schept, moeten de nieuwe bepalingen zelfs met terugwerkende kracht worden ingevoerd.

Zo zal bij wijze bijvoorbeeld van voorbeeld de echtgenoot van een afwezige het huwelijk kunnen doen ontbinden, terwijl dat volgens de huidige wetgeving niet kan, zelfs niet op grond van een feitelijke scheiding van meer dan vijf jaar, aangezien de betrokkene, om die procedure aan te wenden, eerst moet bewijzen dat de verweerder nog steeds in leven is.

* * *

Het onderhavige voorstel lijkt ons derhalve van essentieel belang en het wil een einde maken aan de toepassing van een verouderde rechtsfiguur. Ter zake impliceert ons recht dat aan moderne problemen moderne oplossingen worden gegeven, met eerbiediging van ieders rechten.

ception de l'enfant peut rester imprécis alors même que l'absent en serait le père.

Cet enfant ne pourrait démontrer que son auteur est bien ce dernier.

Afin d'éviter de nouvelles controverses et dans le souhait d'équilibrer les intérêts de chacun, un troisième alinéa est proposé à l'article 312.

Ce texte vise à fixer un point de départ — le jugement constatant l'absence présumée du mari — pour le délai de conception, étant entendu qu'au-delà des trois cents jours, l'enfant ne pourra plus être considéré comme légitime.

Art. 725 et 744

Dans la mesure où le texte actuel du Code civil vise à procéder à la dévolution successorale comme si l'absent n'existait pas et que les textes nouveaux proposés donnent pouvoir au représentant de l'absent présumé d'accepter ou de renoncer à la succession dévolue à celui-ci, il convenait de modifier les articles 725 et 744 du Code civil puisque l'un dispose que pour succéder, il faut exister à l'instant de l'ouverture de la succession et que l'autre dispose que l'on ne représente à la succession que les personnes mortes.

Comme l'absence présumée présume de la vie de l'absent, ces textes doivent être adaptés.

Le système de la représentation fait entrer la succession dans le patrimoine de l'absent présumé et évite ainsi les actions en pétition d'hérédité ou les complications qui naîtraient de l'établissement d'une date du décès de l'absent.

Signalons incidemment que l'arrêté royal du 16 décembre 1950 portant tarif des honoraires des notaires devra être modifié en son article 17-42.

Art. 3 à 8

Les articles 3 à 6 de la présente proposition n'appellent pas de commentaires particuliers puisqu'ils visent à une concordance des textes, voire à la suppression de lois devenues désuètes.

Les articles 7 et 8 visent l'entrée en vigueur de la loi et son application rétroactive même lorsque des mesures ont déjà été prescrites en application de la loi actuelle et, *a fortiori*, si une procédure est en cours.

Dans la mesure où nous jugeons le système du Code civil fondamentalement inadapté à la réalité sociale et dangereusement incertaine sur le plan du droit, nous estimons nécessaire de permettre l'octroi du bénéfice des dispositions nouvelles même à titre rétroactif.

A cet égard par exemple, le conjoint de l'époux absent pourrait se libérer du mariage alors que dans le contexte juridique actuel il ne le peut même pour séparation de fait de plus de cinq ans puisque pour invoquer cette procédure il devrait préalablement démontrer que le défendeur est toujours en vie.

* * *

La présente proposition nous paraît donc essentielle et vise à mettre un terme à l'application d'une construction juridique archaïque. La justice à ce niveau impose des solutions modernes à des problèmes modernes, dans le respect des droits de tous.

WETSVOORSTEL

ARTIKEL 1

Titel IV (Afwezig) van het Eerste Boek van het Burgerlijk Wetboek wordt vervangen door de volgende bepalingen :

Titel IV

Afwezigheid

Eerste hoofdstuk : Begripsbepalingen

Art. 112

Onder afwezigheid wordt verstaan de onzekerheid waarin iedere belanghebbende omtrent het leven of de dood van een persoon verkeert.

Art. 113

De afwezigheid kan worden vermoed wanneer die persoon opgehouden heeft te verschijnen daar waar hij zijn woonplaats of zijn verblijfplaats had zonder dat men van hem enige tijding heeft ontvangen :

Dat vermoeden moet bij vonnis worden vastgesteld.

De afwezigheid kan niet worden vermoed wanneer die persoon een toerenkede volmacht heeft achtergelaten om hem te vertegenwoordigen en zijn goederen te beheren.

Art. 114

De afwezigheid kan worden verklaard wanneer sedert het vonnis tot vaststelling van het vermoeden van afwezigheid ten minste tien jaar verlopen zijn of, bij ontstentenis van die vaststelling, wanneer ten minste twintig jaar verlopen zijn sinds de afwezige opgehouden heeft te verschijnen daar waar hij zijn woonplaats of zijn verblijfplaats had zonder dat men van hem tijding heeft ontvangen, ongeacht of hij al dan niet een toereikende volmacht heeft achtergelaten om hem te vertegenwoordigen en zijn goederen te beheren.

De verklaring van afwezigheid moet bij vonnis geschieden.

Hoofdstuk II : Vermoedelijke afwezigheid

Art. 115

Wanneer een persoon vermoedelijk afwezig is kan de rechtbank van eerste aanleg van zijn woonplaats of zijn verblijfplaats op verzoek van iedere persoon die bewijst dat hij er belang bij heeft, vaststellen dat dit vermoeden, gelet op de omstandigheden, voldoende vaststaat.

Art. 116

De rechtbank bij wie de zaak aanhangig gemaakt is, kan een of meer rechtverkrijgenden of desgevallend enige andere persoon aanwijzen om de vermoedelijk afwezige te vertegenwoordigen bij de uitoefening van zijn rechten of voor iedere handeling waarbij de betrokkene belang zou hebben, alsmede om zijn goederen geheel of gedeeltelijk te beheren.

PROPOSITION DE LOI

ARTICLE 1er

Le Titre IV (Des absents) du Livre Ier du Code civil est remplacé par les dispositions suivantes :

Titre IV

De l'absence

Chapitre premier : Notions

Art. 112

L'on entend par absence, l'incertitude dans laquelle se trouve tout intéressé sur la vie ou la mort d'une personne.

Art. 113

L'absence peut être présumée lorsque cette personne a cessé de paraître au lieu de son domicile ou de sa résidence sans que l'on en ait eu de nouvelles.

Cette présomption doit être constatée par jugement.

L'absence ne peut être présumée lorsque cette personne a laissé procuration suffisante à l'effet de la représenter et d'administrer ses biens.

Art. 114

L'absence peut être déclarée lorsque dix ans au moins se sont écoulés depuis le jugement constatant la présomption d'absence ou, à défaut de cette constatation, lorsque vingt ans au moins se sont écoulés depuis que l'absent aura cessé de paraître à son domicile ou sa résidence sans que l'on en ait eu de nouvelles, qu'il ait ou non laissé procuration suffisante à l'effet de le représenter et d'administrer ses biens.

La déclaration d'absence doit être faite par jugement.

Chapitre II : De l'absence présumée

Art 115

Lorsqu'une personne est présumée absente, le tribunal de première instance de son domicile ou de sa résidence peut, à la requête de toute personne justifiant d'un intérêt, constater que compte tenu des circonstances, cette présomption d'absence est suffisamment établie.

Art. 116

Le tribunal ainsi saisi peut désigner un ou plusieurs ayants droit ou, le cas échéant, toute autre personne pour représenter l'absent présumé dans l'exercice de ses droits ou dans tout acte auquel il serait intéressé, ainsi que pour administrer tout ou partie de ses biens.

De echtgenoot van de vermoedelijk afwezige die met hem samenwoont, wordt ambtshalve aangewezen tenzij hij er uitdrukkelijk van afziet of om de bijstand of de aanwijzing van een andere vertegenwoordiger verzoekt.

De rechtbank kan, naar gelang van de omvang van de goederen, de bedragen vaststellen die jaarlijks aan het onderhoud van de familie of aan de lasten van het gezin moeten worden besteed.

Art. 117

De rechtbank kan aan de vertegenwoordiger van de vermoedelijk afwezige een bezoldiging toekennen waarvan het bedrag 5 % van de inkomsten van deze laatste niet mag overschrijden; ze kan hem bovendien, op voorlegging van bewijsstukken, een ereloon toekennen volgens de door hem volbrachte uitzonderlijke taken.

Zij kan evenwel, zo nodig, van hem waarborgen eisen en zulks zowel op het ogenblik van de aanwijzing als in de loop van de opdracht.

Art. 118

De vertegenwoordiger van de vermoedelijk afwezige moet, binnen tien dagen na zijn aanwijzing, door de notaris een boedelbeschrijving van de hem toevertrouwde goederen doen opmaken.

Hij moet die goederen als een goed huisvader beheren en is verantwoordelijk voor de schade die uit een slecht beheer zou kunnen voortvloeien.

Hij int de schuldvorderingen en betaalt de schulden, sluit huurovereenkomsten af welke, onder voorbehoud van de wettelijke bepalingen betreffende de pachtovereenkomsten en de handelsovereenkomsten, geen drie jaar mogen overschrijden.

Hij vertegenwoordigt de afwezige voor het gerecht als verdiger alsmede bij de verkopen en verdelingen.

Met de voorafgaande toelating van de rechtbank kan hij roerende of onroerende goederen verkopen, de vermoedelijk afwezige voor het gerecht als eiser vertegenwoordigen, leningen aangaan en hypotheeken toestaan ter vereffening van de schulden, alsmede een nalatenschap aanvaarden of verwerpen.

Art. 119

De rechtbank kan te allen tijde een einde maken aan de opdracht van de aldus aangewezen volmachtouder of hem van ambtswege vervangen indien zij persoonlijk tekortkomingen vaststelt of wanneer het openbaar ministerie erom verzoekt.

Art. 120

Het openbaar ministerie is er in het bijzonder bede belast te waken over de belangen van de vermoedelijk afwezige; het wordt gehoord over alle rechtsvorderingen die hem aangaan; het kan van ambtswege de toepassing of de wijziging vorderen van de maatregelen waarin krachtens dit hoofdstuk voorzien wordt.

Art. 121

Indien de vermoedelijk afwezige opnieuw verschijnt of teken van leven geeft, wordt door de bevoegde rechtbank op zijn verzoek of van ambtswege een einde gemaakt aan de maatregelen die voor zijn vertegenwoordiging en het beheer van zijn goederen genomen werden; hij krijgt dan de goederen terug die tijdens de periode van afwezigheid beheerd of voor zijn rekening verkregen werden.

Le conjoint de l'absent présumé qui cohabite avec lui est désigné d'office, à moins qu'il n'y renonce expressément ou ne sollicite l'assistance ou la désignation d'un autre représentant.

Le tribunal peut fixer, suivant l'importance des biens, les sommes qu'il convient d'affecter annuellement à l'entretien de la famille ou aux charges du ménage.

Art. 117

Le tribunal peut allouer au représentant de l'absent présumé une rémunération dont le montant ne peut dépasser 5 % des revenus de celui-ci; il peut en outre, sur présentation d'états motivés, lui allouer des honoraires en fonction des devoirs exceptionnels accomplis.

Il peut toutefois, s'il y a lieu, exiger de lui des garanties soit au moment de la désignation soit en cours de mission.

Art. 118

Le représentant de l'absent présumé doit, dans les dix jours qui suivront sa désignation, faire procéder par notaire à l'inventaire des biens qui lui ont été confiés.

Il administrera ces biens en bon père de famille et répondra des dommages et intérêts qui pourraient résulter d'une mauvaise gestion.

Il procède au recouvrement des créances et à l'acquittement des dettes, passe les baux qui ne pourront sous réserve des dispositions légales concernant les baux à ferme et les baux commerciaux, excéder trois ans.

Il représente l'absent en justice comme défendeur ainsi qu'aux ventes et partages.

Il peut moyennant autorisation préalable du tribunal, vendre des biens meubles ou immeubles, représenter l'absent présumé en justice comme demandeur, emprunter et consentir hypothèques pour payer des dettes, accepter ou renoncer à une succession.

Art. 119

Le tribunal peut à tout moment mettre fin à la mission du mandataire ainsi désigné ou procéder à son remplacement et ce d'office s'il constate personnellement des manquements ou à la requête du Ministère public.

Art. 120

Le Ministère public est spécialement chargé de veiller aux intérêts des présumés absents; il est entendu sur toutes les demandes les concernant; il peut requérir d'office l'application ou la modification des mesures prévues en vertu du présent chapitre.

Art. 121

Si l'absent présumé reparaît ou se manifeste, il est, à sa requête ou d'office, mis fin par le tribunal compétent aux mesures prises pour sa représentation et l'administration de ses biens: il recouvre alors les biens gérés ou acquis pour son compte durant la période de l'absence.

Art. 122

De rechten die te goeder trouw op grond van het vermoeden van afwezigheid verkregen werden, worden van rechtswege gehandhaafd wanneer het overlijden van de vermoedelijk afwezige vastgesteld wordt of gerechtelijk uitgesproken wordt, ongeacht de datum die voor het overlijden in aanmerking wordt genomen.

Art. 123

De bepalingen betreffende de vermoedelijke afwezigheid zijn van toepassing wanneer een persoon wegens verwijdering, buiten zijn eigen wil niet in staat is zijn wil te kennen te geven.

Hoofdstuk III : Verklaring van afwezigheid

Art. 124

De afwezigheid kan, met naleving van artikel 114, door de rechtbank van eerste aanleg van de woonplaats of van de verblijfplaats van de afwezige op verzoek van iedere belanghebbende of van het Openbaar Ministerie verklaard worden.

Art. 125

Zodra het verzoek bij toepassing van artikel 1227 van het Gerechtelijk Wetboek bekendgemaakt is, doet de rechtbank in raadkamer uitspraak op grond van de voorgelegde stukken en bescheiden en met inachtneming van de voorwaarden en de omstandigheden van de verdwijning.

De rechtbank kan ieder bijkomende maatregel van onderzoek gelasten en zo nodig bevelen dat op tegenspraak van door de procureur des Konings, wanneer deze zelf geen verzoeker is, op om het even welke plaats waar zij het nodig acht een getuigenverhoor wordt gehouden.

Art. 126

Het vonnis van verklaring van afwezigheid wordt geveld ten minste één jaar na de bekendmaking van het gedinginleidend verzoekschrift.

Het stelt vast dat de vermoedelijk afwezige in de loop van de gestelde termijn niet opnieuw verschenen is.

Art. 127

Het verzoekschrift tot afwezigverklaring wordt als nietig beschouwd indien de afwezige opnieuw verschijnt of indien de datum van zijn overlijden vóór de uitspraak van het vonnis vastgesteld werd.

Art. 128

Wanneer het vonnis van verklaring van afwezigheid in kracht van gewijsde gegaan is wordt het beschikkend gedeelte ervan in het *Belgisch Staatsblad* bekendgemaakt en op verzoek van het openbaar ministerie op de overlijdensregisters van de woonplaats of van de verblijfplaats van de afwezige overgeschreven.

Van die overschrijving wordt tevens in de rand van de geboorteakte van de afwezig verklaarde persoon en desgevallend in de huwelijksregisters melding gemaakt.

Art. 122

Les droits acquis de bonne foi sur le fondement de la présomption d'absence sont maintenus de plein droit lorsque le décès de l'absent présumé vient à être établi ou judiciairement déclaré, quelle que soit la date retenue pour le décès.

Art. 123

Les dispositions relatives à l'absence présumée sont d'application lorsque par suite d'éloignement, une personne se trouve malgré elle hors d'état de manifester sa volonté.

Chapitre III : De la déclaration d'absence

Art. 124

L'absence pourra, dans le respect de l'article 114, être déclarée par le tribunal de première instance du domicile ou de la résidence de l'absent, à la requête de tout intéressé ou du Ministère public.

Art. 125

Dès publication de la requête en application de l'article 1227 du Code judiciaire, le tribunal statue en chambre du conseil d'après les pièces et documents produits et eu égard aux conditions et circonstances de la disparition.

Le tribunal peut ordonner toute mesure d'information complémentaire et prescrire, s'il y a lieu, qu'une enquête soit faite contradictoirement avec le procureur du Roi, quand celui-ci n'est pas lui-même requérant, dans tout lieu où il le jugera utile.

Art. 126

Le jugement déclaratif d'absence est rendu un an au moins après la publication de la requête introductive d'instance.

Il constate que l'absent présumé n'a pas reparu au cours des délais prévus.

Art. 127

La requête aux fins de déclaration d'absence est considérée comme nulle si l'absent reparait ou si la date de son décès vient à être établie antérieurement au prononcé du jugement.

Art. 128

Lorsque le jugement déclaratif d'absence est coulé en force de chose jugée, son dispositif est publié au *Moniteur belge* et est transcrit à la requête du Ministère public sur les registres des décès du lieu du domicile ou de la résidence de l'absent.

Mention de cette transcription est également faite en marge de l'acte de naissance de la personne déclarée absente et le cas échéant dans les registres de mariage.

Art. 129

Het vonnis van verklaring van afwezigheid brengt vanaf het ogenblik van de overschrijving alle gevolgen mede welke de vaststelling van het overlijden zou hebben gehad, met inbegrip van de ontbinding van het huwelijk.

Art. 130

Indien de afwezige terugkeert of indien zijn bestaan bewezen wordt na het vonnis waarbij de verklaring van afwezigheid wordt vastgesteld, kan op verzoek van elke belanghebbende of van het openbaar ministerie de nietigverklaring van dit vonnis worden gevorderd.

Art. 131

De afwezige wiens bestaan door de rechtbank is vastgesteld verkrijgt zijn goederen, evenals die welke hem tijdens zijn afwezigheid hadden moeten toevallen terug, in de staat waarin ze zich bevinden, alsook de prijs van die welke nochten vervreemd zijn, evenals de goederen die verkregen zijn als wederbelegging van de kapitalen of van de inkomsten die hij ontvangen heeft.

De te goeder trouw geïnde vruchten kunnen niet worden teruggevorderd.

Art. 132

De artikelen 130 en 131 vinden, voor wat de teruggave van de goederen van de afwezige betreft, enkel toepassing voor zover deze laatste niet aansprakelijk is voor de oorzaak en de duur van de afwezigheid.

Art. 133

Elke betrokken partij die met bedrieglijke middelen een verklaring van afwezigheid heeft bekomen, moet aan de afwezige wiens bestaan door de rechtbank is vastgesteld, de opbrengst van de goederen waarvan zij het genot heeft gehad teruggeven en hem de wettelijke intresten betalen vanaf de dag van de ontvangst, onverminderd, in voorkomend geval, een bijkomende schadevergoeding.

Indien het bedrog te wijten is aan de echtgenoot van de afwezig verklaarde persoon, is deze laatste gerechtigd om tegen de vereffening van de huwelijksgoederengemeenschap waaraan het vonnis van verklaring van afwezigheid een eind heeft gemaakt, op te komen.

Art. 134

Het huwelijk van de afwezige blijft onthouden zelfs indien het vonnis van verklaring van afwezigheid vernietigd is.

Hoofdstuk IV :

Toezicht over de minderjarige kinderen van de vermoedelijk afwezige

Art. 135

De echtgenoot van de vermoedelijk afwezige oefent van rechtswege en alleen de voogdij uit over de minderjarige kinderen die uit een gemeenschappelijk huwelijk geboren zijn, tenzij de voogdij omwille van de afwezigheid aan een voogd-bloedverwant is opgedragen.

Art. 129

Le jugement déclaratif d'absence emporte à partir de la transcription tous les effets que le décès établi de l'absent aurait eus, en ce compris la dissolution du mariage.

Art. 130

Si l'absent reparait ou si son existence est prouvée postérieurement au jugement déclaratif d'absence, l'annulation de ce jugement peut être poursuivie à la requête de tout intéressé ou du Ministère public.

Art. 131

L'absent dont l'existence est judiciairement constatée, recouvre ses biens et ceux qu'il aurait dû recueillir pendant son absence, dans l'état où ils se trouvent, le prix de ceux qui auraient été aliénés ou les biens acquis en emploi des capitaux ou de revenus échus à son profit.

Les fruits perçus de bonne foi ne pourront être réclamés.

Art. 132

Les articles 130 et 131 ne trouvent d'application en ce qui concerne la restitution des biens de l'absent que pour autant que la cause et la durée de l'absence ne lui soient pas imputables.

Art. 133

Toute partie intéressée qui a provoqué par fraude une déclaration d'absence sera tenue de restituer à l'absent dont l'existence est judiciairement constatée, les revenus des biens dont elle aura eu la jouissance et de lui en verser les intérêts légaux à compter du jour de la perception, sans préjudice le cas échéant de dommages et intérêts complémentaires.

Si la fraude est imputable au conjoint de la personne déclarée absente, celle-ci sera recevable à attaquer la liquidation du régime matrimonial auquel le jugement déclaratif d'absence aura mis fin.

Art. 134

Le mariage de l'absent reste dissous, même si le jugement déclaratif d'absence a été annulé.

Chapitre IV :

De la tutelle des enfants mineurs du présumé absent

Art. 135

Le conjoint de l'absent présumé exercera seul et de plein droit la tutelle sur les enfants mineurs issus d'un commun mariage, à moins que la tutelle n'ait été déferée pour cause d'absence à un tuteur parent.

Art. 136

Indien de overlevende echtgenoot tijdens de periode van de vermoedelijke afwezigheid overlijdt, wordt de voogdij over de kinderen door de familieraad opgedragen aan de naaste bloedverwanten in de opgaande lijn en, bij gebreke van zodanige bloedverwanten, aan een voogd die door de familieraad is aangewezen met inachtneming van het bepaalde in de artikelen 405 en volgende.

Art. 137

Hetzelfde geschiedt ingeval een der vermoedelijk afwezige echtgenoten minderjarige kinderen uit een vorig huwelijk achterlaat.

ARTIKEL 2

1) In artikel 149 van het Burgerlijk Wetboek wordt het woord « afwezig » vervangen door de woorden « vermoedelijk afwezig ».

2) In artikel 150 van hetzelfde Wetboek wordt het woord « afwezig » vervangen door de woorden « vermoedelijk afwezig ».

3) In artikel 155 van hetzelfde Wetboek wordt de eerste zin van het tweede lid door de volgende zin vervangen :

« Het vermoeden van afwezigheid van de bloedverwant in de opgaande lijn wiens toestemming vereist is, wordt vastgesteld door het overleggen van het vonnis dat dit vermoeden vaststelt. »

4) In hetzelfde tweede lid van artikel 155 wordt het woord « afwezig » vervangen door de woorden « vermoedelijk afwezig ».

5) In artikel 184 van hetzelfde Wetboek worden in fine de woorden « behalve in geval van afwezigheid » toegevoegd.

6) Artikel 312 van hetzelfde Wetboek wordt aangevuld met een derde lid, luidend als volgt :

« Wanneer het kind geboren is meer dan 300 dagen na het vonnis dat de vermoedelijke afwezigheid van de echtgenoot vaststelt, kan het deze laatste niet tot vader hebben ».

7) In artikel 725 van hetzelfde Wetboek wordt tussen het eerste en het tweede lid een lid ingevoegd, luidend als volgt :

« Kan eveneens erven, hij wiens afwezigheid vermoed wordt ».

8) In artikel 744 van hetzelfde Wetboek wordt het eerste lid vervangen door wat volgt :

« Men kan niet bij plaatsvervulling opkomen voor levende of vermoedelijk afwezige personen, doch alleen voor personen die overleden zijn ».

9) In artikel 817 van hetzelfde Wetboek wordt het tweede lid vervangen door wat volgt :

« Wat vermoedelijk afwezige medeërfgenenamen betreft behoort de vordering aan hun gemachtigde die door de rechtbank is aangewezen ».

10) In artikel 840 van hetzelfde Wetboek wordt het woord « afwezigen » vervangen door de woorden « vermoedelijk afwezigen ».

Art. 136

Si le conjoint restant vient à décéder pendant la période de présomption d'absence, la tutelle des enfants sera déférée par le conseil de famille aux ascendants les plus proches et, à leur défaut, à un tuteur désigné par le conseil de famille dans le respect des articles 405 et suivants.

Art. 137

Il en ira de même dans le cas où l'un des époux présumé absent laissera des enfants mineurs issus d'un mariage précédent.

ARTICLE 2

1) A l'article 149 du Code civil, le mot « absent » est remplacé par les mots « présumé absent ».

2) A l'article 150 du même Code, le mot « absents » est remplacé par les mots « présumés absents ».

3) A l'article 155 du même Code, la première phrase du deuxième alinéa est remplacée par la phrase suivante :

« La présomption d'absence de l'ascendant dont le consentement est requis est prouvée par la production du jugement qui la constate. »

4) Au même deuxième alinéa de l'article 155, le mot « absent » de la deuxième phrase est remplacé par les mots « présumé absent ».

5) A l'article 184 du même Code, les mots « hormis le cas de l'absence » sont ajoutés in fine.

6) L'article 312 du même Code est complété par un troisième alinéa libellé comme suit :

« Lorsque l'enfant est né plus de trois cents jours après le jugement constatant l'absence présumée du mari, il ne peut avoir celui-ci pour père ».

7) A l'article 725 du même Code, l'alinéa suivant est inséré après le premier alinéa :

« Peut également succéder celui dont l'absence est présumée ».

8) A l'article 744 du même Code, le premier alinéa est remplacé par ce qui suit :

« On ne représente pas les personnes vivantes ou présumées absentes, mais seulement celles qui sont mortes ».

9) A l'article 817 du même Code, le deuxième alinéa est remplacé par ce qui suit :

« A l'égard des cohéritiers présumés absents, l'action appartient à leur représentant désigné par le tribunal ».

10) A l'article 840 du même Code, le mot « absents » est remplacé par les mots « présumés absents ».

11) In artikel 1039 van hetzelfde Wetboek worden in fine de woorden « behalve in geval van afwezigheid » toegevoegd.

12) In artikel 2003 van hetzelfde Wetboek wordt de laatste zinsnede vervangen door wat volgt :

« Door de dood, de vermoedelijke afwezigheid, de onbekwaamverklaring of het kennelijk onvermogen, hetzij van de lastgever hetzij van de lasthebber ».

13) In artikel 2252 van hetzelfde Wetboek worden tussen het woord « minderjarigen » en de woorden « en onbekwaamverklaarden » de woorden « vermoedelijk afwezigen » ingevoegd.

14) Artikel 2278 van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling :

« De verjaringen waarover in deze afdeling gehandeld wordt, lopen tegen minderjarigen, vermoedelijk afwezigen en onbekwaamverklaarden, behoudens hun verhaal op hun vroegden of vertegenwoordigers. »

ARTIKEL 3

1) Artikel 1188 van het Gerechtelijk Wetboek wordt opgeheven.

2) Hoofdstuk VII van Boek IV (Inbezitstelling van de goederen van een afwezige) van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door de volgende bepalingen :

Hoofdstuk VII : Afwezigheid

Art. 1226

In het geval van artikel 115 van het Burgerlijk Wetboek wordt bij de rechtbank van eerste aanleg een verzoekschrift ingediend, vergezeld van de stukken tot staving. Het verzoekschrift mag ondertekend zijn door één of meer belanghebbende partijen, door een notaris of een advocaat.

Dit verzoekschrift wordt, in uittreksels, op kosten van het openbaar ministerie in het *Belgisch Staatsblad* bekendgemaakt.

Art. 1227

Op gelijke wijze wordt gehandeld voor de voorlopige inbezitstelling, bepaald bij artikel 124 van het Burgerlijk Wetboek.

3) In artikel 764 van hetzelfde Wetboek, wordt de eerste zinsnede van het 2° vervangen door de woorden : « 2°. de verzoekschriften met betrekking tot de afwezigheid ».

4) In artikel 1169 van hetzelfde Wetboek worden na het woord « onbekwamen » de woorden « of vermoedelijk afwezigen » ingevoegd.

ARTIKEL 4

In artikel 75 van de hypotheekwet van 16 december 1851 wordt het tweede lid vervangen door wat volgt :

« Voor het hypotheekeren van de goederen van vermoedelijk afwezigen door hun vertegenwoordiger is machtiging van de rechtbank vereist. »

11) A l'article 1039 du même Code, les mots « hormis le cas de l'absence » sont ajoutés in fine.

12) A l'article 2003 du même Code, le dernier membre de phrase est remplacé par ce qui suit :

« Par la mort, l'absence présumée, l'interdiction ou la déconfiture, soit du mandant, soit du mandataire ».

13) A l'article 2252 du même Code, les mots « les présumés absents » sont insérés entre les mots « les mineurs » et les mots « et les interdits ».

14) L'article 2278 du même Code est remplacé par la disposition suivante :

« Les prescriptions dont il s'agit dans la présente section courent contre les mineurs, les présumés absents et les interdits sauf leur recours contre leurs tuteurs ou représentants. »

ARTICLE 3

1) L'article 1188 du Code judiciaire est abrogé.

2) Le chapitre VII du Livre IV (De l'envoi en possession des biens d'un absent) du même Code est remplacé par les dispositions suivantes :

Chapitre VII : De l'absence

Art. 1226

Dans le cas prévu à l'article 115 du Code civil, il est présenté requête au tribunal de première instance, pièces à l'appui.

La requête peut être signée par une ou plusieurs des parties intéressées, par leur notaire ou leur avocat.

Cette requête est publiée par extraits au *Moniteur belge*, aux soins du Ministère public.

Art. 1227

Il est procédé de même pour la requête en déclaration d'absence visée à l'article 124 du Code civil.

3) A l'article 764 du même Code le premier membre de phrase du 2° est remplacé par les mots : « 2°. Toutes requêtes relatives à l'absence ».

4) A l'article 1169 du même Code les mots « ou des absents présumés » sont insérés après les mots « des incapables ».

ARTICLE 4

A l'article 75 de la loi hypothécaire du 16 décembre 1851, le deuxième alinéa est remplacé par ce qui suit :

« L'hypothèque des biens des présumés absents par leur représentant est soumise à l'autorisation du tribunal. »

ARTIKEL 5

De wet van 20 december 1823 houdende dat de kapitalen van de vermoedelijk afwezigen moeten gestort worden in de consignatiekas wordt opgeheven.

ARTIKEL 6

De artikelen 3 en 38, 3°, van het koninklijk besluit n° 308 van 31 maart 1936 houdende invoering van het Wetboek van de successierechten worden opgeheven.

ARTIKEL 7

Deze wet treedt in werking op de dag waarop ze in het *Belgisch Staatsblad* wordt bekendgemaakt.

ARTIKEL 8

Wanneer de rechtbank beschikt heeft op grond van de oude bepalingen om in het beheer van de goederen van een vermoedelijk afwezige persoon of in zijn vertegenwoordiging te voorzien, kunnen de voorgeschreven maatregelen, in voorkomend geval, worden gewijzigd op de wijze en onder de voorwaarden van de nieuwe bepalingen.

Hetzelfde geldt indien het verzoek tot verklaring van afwezigheid van een persoon werd ingediend vóór de inwerkingtreding van deze wet.

18 september 1984.

ARTICLE 5

La loi du 20 décembre 1823 portant que les deniers appartenant à des présumés absents devront être versés dans la caisse des consignations judiciaires est abrogée.

ARTICLE 6

Les articles 3 et 38, 3°, de l'arrêté royal n° 308 du 31 mars 1936 établissant le Code des droits de succession sont abrogés.

ARTICLE 7

La présente loi entrera en vigueur le jour de sa publication au *Moniteur belge*.

ARTICLE 8

Lorsqu'il aura été statué sur base des anciennes dispositions en vue de pourvoir à l'administration des biens d'une personne absente ou à la représentation de celle-ci, les mesures prescrites pourront s'il y a lieu être modifiées dans les formes et conditions des nouvelles dispositions.

Il en ira de même si la requête aux fins de déclaration d'absence aura été introduite avant l'entrée en vigueur de la présente.

18 septembre 1984.

E. D'HOSE
R. COLLIGNON